

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SUPT ÎNGRIJIREA D-LOR :

D-r Constantin Bucșan, D-r Onisifor Ghibu și Gheorghe Popp

CUPRINSUL :

- P. Donca-Manea . Prin voință, spre ideal!
 Gh. Popp . . . . „Patriotismul elvețian“
                             Către refugiați
 Laurian Gabor . . Prisonier la ruși
 Dr. A. Popovici . . Sărbii despre Românii din Serbia
 Maria Cunțan . . . Cintece

CRONICI :

Rolul d-lui Stere.—Câți invalizi are Ungaria. — Gestul unui latifundiar ungar.—Regele Bulgariei despre perspectivele viitorului.—Apostolatul lui Galaction.—Uzura cu vagoanele.—Cum trebuie tratați germanii naturalizați.—De sufletul nemților.—Pe cinste!—«Ilustrațiunea».—Revista Neamului.—A doua patrie.—Alegerea de mitropolit la Sibiu.—Încă un trădător condamnat.—Reforma psihologică a tinerimei școlare.—Convingeri de ale unor îndrumători. — O falsă *Voce a Ardealului.—„Santinela română.“ — Pentru răniții de dincolo.—Grupări nouă, literare și politice.—Un vechiu călător italian prin Transilvania.—Ceiace nu vor semnala ziarele.—Cărți primite la redacție.—Poșta redacției.

REDAȚIA :
 „LIBRĂRIA STĂNCULESCU“
 Bulevardul Elisabeta No. 5
 BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA :
 SOC. AN. „RAMURI“
 Strada Liceului No. 5
 CRAIOVA

PREȚUL 20 BANI

14021

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMĂNALĂ

PRIN VOINȚĂ, SPRE IDEAL!

Din mormanul de publicații, apărute la noi după izbucnirea războiului european, foarte puține înlesnesc orientarea opiniei publice românești. Gazetarii noștrii, oameni practici, sunt de acord: „*Bani să iasă! De rest nu ne pasă!*” Evenimentele actuale nu numai că n’au distrus aceste apucături, dar le-au dezvoltat și mai mult. Pe deoparte se constată influența *străinilor din afară* prin propaganda foilor nemțofile, iar pe de alta, menajarea *străinilor dinăuntru* de către ziarele care-și fac interesele de tarabă cu sprijinul urmașilor din seminția lui Israel! Traficanții ziaristicii din „România liberă” sunt prea absorbii de zgomotul banului, ca să se mai gândească și la rolul educativ, ce trebuie să joace presa în sânul societății căreia se adresează. Nu mai vorbim de patimile politice, care transformă mai totdeauna discuția obiectivă de principii în detestabile certuri personale sau de partid.

Din fericire, sunt și câteva publicații periodice, însuflețite de un ideal superior, cără care se silesc să îndrumeze moralul cititorilor, trecând peste orice sacrificii materiale, inerente unei opere de cultură edificatoare. Astfel stă cazul de revista „Tribuna” din București, condusă de mănunchiul publiciștilor ardeleni refugiați. În această revistă s’a scris despre „Idealul național” cu toată durerea unor victime ale mizerabilului regim de teroare austromaghiar; dar s’a mai scris în acelaș timp și despre moravurile noastre din Regat, făcându-se cuvenitele constatări, care pe cât sunt de triste, pe atâta-s de adevărate. Așa de pildă, în n-r. 33 al numitei reviste, din 1 Noembrie 1915, articolul de fond tratează despre felul „*Cum petrece tineretul din Provincie.*” Indignat de cuprinsul unor preținse reviste, ca „Revista lașilor”, „Duminica pentru toți” și „Gurița literară”, autorul articolului din „Tribuna” se întreabă cu drept cuvânt: Unde sunt *societățile pentru tineri*, unde distrațiile cuvințioase și edificatoare?

Multă vreme m’a urmărit rațiunea acestei întrebări.

M'am zbătut cu gândul fel și chip, pentru a obține un răspuns satisfăcător: În cele din urmă am ajuns la convingerea că nu se poate răspunde prin *vorbe*, ce rămân deapururi neputincioase în fața crudei realități, care nu se prea sinchisește de părerile lui X. și Y., atâta timp cât aceste părerii nu se traduc în *fapte*, care să reacționeze contra unei stări de lucruri intrate pe mâna criticeii.

Am crezut de cuviință să fac câtorva tineri gălățeni următoarea propunere: Să înființăm în Galați un cerc artistic-literar, având ca scop: a) stabilirea unui criteriu just și sănătos de apreciere asupra diferitelor manifestări culturale, b) încurajarea talentelor lipsite de mijloace, c) apropierea sufletească între factorii productivi ai poporului românesc.

Câtât principiul, cât și modalitatea înfăptuirii lui, n'au întâmpinat nici o dificultate. După o serie de consfătuiri intime cu grupul de tineri, cărorora m'am adresat, ne-am hotărât cu toții să formulăm un proiect de statut pentru înjghebarea unei societăți în regulă, pe care am botezat-o cu numele de „Foișorul”, simbolizând astfel înălțimea rolului de supraveghere ce și-a luat asupra sa cercul, a cărui deviză este: *Prin voință, spre ideal!* Iuj

Ne dăm seama, că în dramul nostru se vor ivi tot felul de spini și buruene, pe care va trebui să le distrugem din rădăcină, înaintând înceet, dar sigur, către lumina ademenitoare a visului plăsmuit de entuziasmul tinereții, veșnic curgătoare! Poate vom auzi uneori — mai știi?! — glasuri cobitoare de bufnițe descurajate, profetizând rezultate opuse aceora la care nădăjduim să ajungem noi. Pe ici, pe colo, se vor găsi indivizi, în mintea cărorora nu începe decât forma rotundă a gologanului sunător, neînțelegând rostul unei mișcări, ce se ridică deasupra materiei reci și trecătoare.

Toate acestea și multe altele nu pot schimba o ioiă din hotărârea ce ne-am luat de a cultiva gustul frumosului în vederea operei de unire sufletească între elementele care procură bogăția materială și intelectuală a neamului nostru românesc!

P. Donca-Manea

Avocat

Galați, 6 Februarie 1916

„PATRIOTISMUL“ ELVEȚIAN

Principiul național a înregistrat dăunăzi un nou triumf: incidentul dela Lausanne. Cititorii își amintesc de ce este vorba. Consulatul german din acest oraș francez al Elveției a arborat steagul imperiului. Atâta a fost de ajuns pentru ca populațiunea orașului să se adune și să ceară înlăturarea acestui simbol al agresorilor din vara anului 1914, cari au devastat Belgia și au invadat nordul Franței. Un tânăr din mulțime, un flăcăiandru cu numele Hunziker se avântă în înălțime și smulse de acolo semnul Germaniei urgisite. Urmărit pe urmă de poliție, el trecu granița în Franța. Guvernul elvețian făcu cuvenitele scuze autorităților germane apropiate, regretând incidentul. Un batalion de infanterie fu trimis la Lausanne ca să restabilească ordinea.

Presa germană comentează cu stăruință incidentul. Ea amintește că dela începutul războiului Elveția franceză a avut sentimente ostile Germaniei și Austro-Ungarici. Cele două ziare franceze principale, „*Journal de Genève*“ și „*Gazette de Lausanne*“ au făcut, spune presa germană, o întinsă propagandă franco-filă și anti-germană. Vina cea mai mare se pune pe colonelul Secrétan, directorul ziarului *Journal de Genève*. Acest om a condus campania contra Germaniei cu un talent, cu o ardoare și cu o putere de convingere fanatică al cărei mobil curat îl recunosc și ziarele germane în parte. Astăzi un german, venit în Elveția franceză, deși nu este expus agresiunilor și insultelor, se simte totuși ca într-o țară dușmană. E tratat cu răceala, disprețul și ura populațiunii franceze.

Evenimentele din Elveția franceză și comentariile germane sunt deopotrivă de interesante. Ele înscamnă cum am spus, un nou triumf al principiului de naționalitate. Elveția, cu populația sa compusă din cei vreo 3 1/4 milioane de germani, vreo 750.000 de francezi, vreo 250.000 de italieni și vreo 20—30.000 de români, e o țară poliglotă. Multă vreme ea a fost un fel de pildă vie a unui stat polietic în care naționalitățile trăiesc în armonie desăvârșită. Egalitatea aproape ideală pe terenul național-politic permitea formarea unui patriotism elvețian care se ridica de-asupra punctului de vedere național „îngust“ al

fiecărui popor. Se spunea că elvețianul își iubește patria, căci ea îi acordă toate libertățile politice și culturale în limba sa națională. Nimeni în Elveția nu este stăpânit de tendințe centrifuge, nimeni nu gravitează în afară, spre Germania, spre Franța sau Italia. De aceea la noi chiar în Ardeal ziarele și oamenii noștri politici invocau pilda Elveției. Se auzea foarte adesea această frază: Austro-Ungaria va trebui sau să se prefacă într'o Elveție sau va trebui să piară.

E încă o frază pe care vremurile de astăzi o înmormântează. Elveția e o pildă vie că armonia și fericirea națională desăvârșită nu se găsește nicăiri în afară de statele naționale și că orice egalitate națională e numai un expedient politic. Francezii din Elveția simt porunca irezistibilă a simpatiei lor firești pentru Franța. Ei nu sunt întâi elvețieni, ci mai întâi și mai presus de toate francezi. Această conștiință a lor nu datează de azi sau din momentul izbucnirii războiului european. E veche de când s'au pomenit. Nemuritorul Jean Jacques Rousseau, economistul Sismondi, romancierul Edouard Rod și alții, ei toți au fost francezi, au scris franțuzește, au făcut parte organică din viața culturală și sufletească a poporului francez, au înrâurit-o și au fost înrâuriți de ea, împletindu-se cu ea fără putință de desprindere. De-asupra granițelor ei au ascultat glasul comunității sufletești cu marea familie franceză ca și Maeterlinck sau Verhaeren cari, în Belgia, au scris franțuzește. În schimb, Konrad Ferdinand Meyer, Karl Spitteler, Keyserling sau Böklin sunt membrii culturii germane, precum Grillparzer, Marie v. Ebner Eschenbach sau Lenau nu sunt decât germani.

Nu știm dacă războiul acesta nu va lăsa în sufletul francezilor, italienilor sau chiar în al germanilor elvețieni o dorință de alipire la țările lor metropole. Elveția va continua să existe poate. Dar războiul acesta a fost ca o apă de încercare pentru popoarele elvețiene. El le-a dezbinat sufletește și le-a făcut să se desfacă în tabere bine distincte. Elementul care le unea a fost numai o iluzie, o aparență trecătoare. Pe supt vălul ei a dăinuit și dăinuiește aceea ce e unica realitate, profundă, adevărată și vecinic omenească: naționalitatea.

Gh. Popp

CĂTRE REFUGIAȚI

— Două comunicate ale Ligei Culturale —

Lăsăm să urmeze aici două comunicate ale Ligei Culturale, adresate Românilor de peste munți refugiați în cursul războiului sau stabiliți de mai multă vreme în țară, și obligați la serviciul militar. Intrucât aceste comunicate sunt limpede formulate, ele nu mai au nevoie de nici un alt comentariu.

Primul comunicat se referă la uneltirile incalificabile ale consulatelor austro-ungare din țară, cari, prin ademeniri și amenințări, îndeamnă mai ales pe țărani neștiutori să părăsească România și să plece peste graniță. El e următorul:

«Comitetul central al «Ligei Culturale» a fost informat de unele proceduri reprobabile de cari uzează consulatul austro-ungar față de românii ardeleni, obligați la serviciul militar. Anume, după ce îi adună la consulat (în multe cazuri — după cum ni se spune — au ajutorul și mijlocirea agenților polițienesti) un funcționar ungar le ține învățături și cuvântări formale.

În aceste cuvântări se folosește de ademeniri și de amenințări cu scopul ca să îndemne a părăsi România și să plece în Ardeal și în Ungaria, unde să sporească numărul acelor jertfe dure-roase, cari își pierd viața pentru susținerea dominațiunii asupritorilor lor.

Ademeniri: făgăduințe de daruri, de remunerațiuni pe seama lor și a familiilor, pământ și bani, după terminarea războiului.

Amenințări: pierderea caselor și a averilor mobile și imobile ce au lăsat acasă, prigonirea, maltratarea părinților și a rudelor, cari vor fi trași la răspundere ca vinovați pentru că nu-i silesc să se întoarcă acasă.

Pe lângă acestea se mai întrebuițează toate mijloacele nevrednice de intimidare și presiune morală.

Față de aceste apucături și manopere ne adresăm către iubii noștri frați din Ardeal, Ungaria și Bucovina refugiați în țară și îndemnăm să nu asculte de ademenirile înșelătoare și să nu se teamă de amenințările, de cari nici aici nu sunt cruțați.

Rămâneți credincioși în ocupațiunile ce le aveți aici și vă păstrați viața și sănătatea pentru momentul cel mare când patria-mumă vă va chema la lupta sfântă pentru binele obștesc al neamului românesc, pentru onoarea și libertatea națională».

* * *

Al doilea comunicat lămurește situația acelor Români de peste hotare cari, renunțând la protecția străină, urmează să se prezinte acum înaintea comisiilor de recrutare:

„Cu privire la recrutarea Românilor de peste hotare, aflători în țară, s'au răspândit știri cari au fost interpretate greșit.

Comitetul Ligei Culturale, informându-se la loc competent, a primit următoarele lămuriri:

Recrutarea, corect revizuirea situației militare se va face numai acelor Români de peste hotare cari au renunțat la protecția străină, ceilalți fiind tratați ca străini.

Cei ce au făcut armata în altă țară, ori au fost scutiți, dispensați, etc. și pot prezenta acte doveditoare, vor fi trecuți în elementul de rezervă corespunzător vârstei.

Aceia cari încă nu au făcut armata și sunt apți, au și etatea corespunzătoare, vor primi instrucție aici, probabil numai în caz de mobilizare, când și de altfel s'ar prezenta ca voluntari.

Cei ce, refugiindu-se, nu au acte justificative despre satisfacerea obligamentelor militare, situația acestora se va aranja într'un mod cât se poate de echitabil, pe baza informațiilor luate.

Orice alte lămuriri pentru aranjarea situației militare a Românilor de peste hotare, în mod absolut egal cu cei de aici, vor da la timpul lor cercurile de recrutare“.

PRISONIER LA RUȘI

III

In Siberia

(Continuare)

Locuitorii din Tomsc nu mai văzuseră europeni până aci, decât în cazuri rare. Ofițeri din Europa desigur că nu văzuse nimeni, decât cel mult prin cărți sau reviste.

Astfel nu e de mirare, că lumea de acolo, când am ajuns în oraș, ca cei dintâi prizonieri austriaci, sta și se uita la noi ca la minune. Dar lucru curios,—se uita la noi cu un adevărat respect și pare că îi citeai în față dorința de-a se apropia de noi, de-a vorbi cu noi, de-a ne întreba din ce țară venim și pentru ce ne batem cu ei?

Mă uitam la câte-o femeie bătrână, se oprea cu duioșie de noi, ne privea lung, își ștergea ochii cu mâneca cămășii și își făcea cruce. Se gândea, biata, la feciorul ei, dus cine știe unde, în Europa „civilizată“...

Nimeni nu ni-ar fi făcut vre-o observare sau vre-un gest dușmănos, doar copiii de școală șopteau între olaltă: *avstriji* (austriac).

Când intram în vre-o prăvălie, întreg personalul prăvăliei sărea să ne servească.

În foarte multe prăvălii târguiam cu 10—15 % reducere.

Știu cazuri, când prizonieri de-ai noștri, cari umblau pe stradă în haine zdrențoase, au fost chemați de către particulari în casele lor, unde au fost ospătați bine, dându-li-se și veștimente.

Ba odată un ofițer, care a cumpărat dela o cofetărie niște prăjituri pe cari i le-a dat domnișoarei din prăvălie să le pache-teze, când a desfăcut acasă pachetul, a găsit lângă prăjituri, un pachetel cu o păreche de mănuși și cu o scrisorică anonimă care spunea: „Nu te supăra. Să le porți sănătos!“ Dăduse gerul sibe-rian și fetiții îi era teamă să nu înghețe bietul european!

În prima lună pe care am petrecut-o în Tomsc, toți ofițerii și soldații prizonieri—fără o considerare la naționalitate—ne-am bucurat de o libertate aproape nelimitată.

Soldații erau plasați prin cazarme și școli sub supravegherea unui ofițer rus. Când voiau să iasă în oraș, la plimbare, la baie, sau la lucru, caporalul de zi le scria numele și îl prezinta ofițe-rului, iar acesta le da bilete de legitimație. Nici o dorință de felul acesta nu se refuza niciodată.

Pentru ofițeri, comandamentul închiriasse case particulare, unde stăteau câte 20—25 de inși; în câte-o cameră câte 2—3 inși, după cum era casa sau camera de mare.

Noi n'aveam nevoc de bilet de legitimație, și nimeni nu ne păzea. Plecam de acasă când voiam, ne întorceam când voiam; nu ne întreba nimeni unde mergem și de unde ne întorcem.

Libertatea aceasta însă, n'a durat mult, căci ofițerii nemți și unguri și îndeosebi ofițerii activi, au abuzat într'un mod scandalos de ospitalitatea Rușilor. Ei țineau să continue și în Tomsc viața lor destrăbălată și imorală de-acasă.

Lumea aleasă din oraș se plimba între orele 4—8 pe strada principală numită a Poștei. Mergeam și noi pe acolo, odată în sus, odată în jos, câte 2—3 și pe urmă o luam într'altă parte.

Ofițerii activi însă se plimbau toată după amiază numai pe strada aceasta în grupuri de câte 10—15. Unii purtau monoclu, alții bastonașe de călărit, ba fiindcă aceasta li se părea prea puțin, mai și fixau damele și le acostau. Se purtau cu un cuvânt ca la Budapesta, la Viena sau ca în cutare alt oraș evreo-maghiar.

Cu toate că orice băutură spirtoasă fusese scoasă din vânzare prin ucaz împărătesc în întreaga împărăție pe durata războiului,—unii ofițeri, prin mijlocirea câtorva evrei, au pus mâna pe câteva sticle de șampanie și au făcut niște chefuri împreunate cu orgii,—de s'a scandalizat toată lumea.

Poliția, la început, a mai închis ochii, dar în urmă, repetându-se scandalurile prea des, a denunțat cazurile comandantului.

Urmarea fu că în săptămâna a patra, toți prizonierii au fost puși sub pază, din vina acestor oameni fără socoteală și bun simț.

De aci înainte nu mai puteam eși decât cu bilet de legitimație, dela locotenent-colonelul care comanda peste grupa noastră la număr de 31. Iar acest comandant nu da bilet decât celor bolnavi...

Am stat așa sub pază, timp de două săptămâni.

Nu peste mult însă un nou ordin al Ministerului de Războiu ni-a ușurat situația. În sensul acestui ordin toți prizonierii de naționalitate germană, maghiară și jidovească*) trebuiau să fie trimiși la Crasnoiarșc, Ircuț s. a. m. până la Vladivostoc; iar Slavii, Românii, Italienii și Alsacienii aveau să rămână în Novonicolaievsc, Omsc, Barnaul, Tobolșc și Tomsc.

*) Ovreii în Rusia sunt considerați de-o naționalitate separată.

Acest ordin a pus capăt multelor neînțelegeri dintre prizonieri. Căci Ungurii și Nemții încă în cursul călătoriei începuseră să-și arăte disprețul față de naționalități, și îndeosebi față de Boemi, pe cari îi socoteau cauza tuturor dezastrelor din Galiția ale armatei austro-ungare.

*

După plecarea prizonierilor aparținători naționalităților predominante în Germania și Austro-Ungaria, am rămas noi prizonierii aparținători naționalităților subjugate în țările amintite, —singurii prizonieri din Tomsc. Curând după aceasta am fost mutați la marginea orașului, în „Cazarma nouă“. Aci, pe o suprafață de vre-o 15 pogoane erau vre-o 20 clădiri nouă de cărămidă. Dintr'acestea șapte erau locuințele ofițerilor ruși, iar restul cazarme pentru soldați. Mai era și o cantină frumoasă a ofițerilor, cu casino, și în sfârșit o biserică în mijlocul cazarmii, o baie și mai multe magazine.

Noi am fost încvartirați în camerele ofițerilor ruși plecați pe câmpul de luptă, iar soldații parte în cazarmi, parte în bărci de iarnă, făcute anume pentru prizonieri. La această lucrare au luat parte și soldații noștri, iar noi ofițerii supraveghiam pe rând.

La câteva zile după mutarea noastră în cazarmă a sosit Generalul din Omsc să facă inspecție. După ce a terminat cu inspecția soldaților, a convocat pe toți ofițerii prizonieri aflători în Tomsc în sala festivă a unui liceu de fete și ni-a ținut o cuvântare în care ni-a repetat pe scurt ceea ce ne spusese comandantul garnizoanei la sosire, motivând pedepsirea noastră cu scandalurile comise de cei plecați. Apoi a trecut la noul ordin al Ministerului de Războiu, terminând cu cuvintele: „Acum v'am despărțit de tiranii D-voastră de acasă ca să vă simțiți cel puțin aici liberi. Vă redăm libertatea pe care ați avut-o la început, în speranța că nu veți abuza de ea“.

*

Așa dară, iată-ne liberi în Siberia.

Ce dulce era această libertate, de care acasă nici odată n'am avut parte! Ce dulce era ea aici, la o depărtare de peste cinci mii de kilometri de patria noastră în care se declama atât de mult despre libertatea, de care noi însă n'am avut niciodată parte.

(Va urma)

Laurian Gabor

SĂRBIII DESPRE ROMÂNII DIN SERBIA

II

În apropiere de *Valacone*, la câțiva kilometri, se află satul *Podgoraș*. Datele despre originea locuitorilor lui sunt luate după un letopiseț—învățător—sârb, care însă, cum spune autorul, sunt foarte dubioase. Letopisețul afirmă că locuitorii acestui sat ar fi sârbi romanizați.

Cam la două ore depărtare de *Podgoraș* se găsește satul *Zlot* (5000 de locuitori). Încă de departe se observă munții *Sto* și *Deli-Iovan* acoperiți cu copaci.

„În *Zlot*—zice Georgevici—am notat și câteva nume masculine și feminine. Nume masculine sunt: *Părvul, Ion, Truica, Petre, Trailo, Golub, Dragul, Ivan, Iancu, Lăpădat, Vasile, Martin, Mihail, Mihai, Radul, Străin, Iurcă, Simion, Florea, Alexa, Novac, Gheorghe*; iar nume feminine sunt: *Florica, Ana, Stana, Petrea, Anghelia, Brândușa, Stanca, Ruja, Maria, Dumitra*.”

„Grație stăruinței autorităților bisericesti, continuă Georgevici, astăzi nu se mai admit astfel de numiri, ci preoții observă ca să se întrebuinteze nume curat sârbești. Însă pe lângă toate aceste nume sârbești Românii continuă să întrebuinteze în casă și între ei numele lor naționale, pe care și le dau înșiși. Un caz interesant s'a întâmplat acum câțiva ani la *Bolevaș*. Medicul orașului inocula copiii contra vărsatului. Printre alții a venit pentru inoculare și o româncă dela țară cu doi copii gemeni ai ei. Când i-a venit rândul și ei, medicul o întrebă cum se cheamă copiii, pentru a-i căuta în lista unde erau însemnați copiii după comune. *Ion* și *Iancul*, răspunse româncă. Medicul căută pe listă, dar numele lor nu erau trecute. El o întrebă iarăși și dânsa răspunse ca și prima dată. Apoi medicului îi veni în gând să o întrebe ce nume li s'a dat copiilor la botez. La această întrebare țărăncă începu să spună: *țiu, țiu* și mai departe nimic. În adevăr, copiii erau botezați și înregistrați unul cu numele *Gruifa*, altul cu numele *Vuifa*, pe care româncă n'a putut, dar nici nu s'a ostenit să le țină minte. Atât de streine îi erau aceste denumiri.”

Cu toate că autorul din chestiune într'o excursie de două săptămâni a străbătut o mulțime de sate, oprindu-se în ele numai câteva ore, nu se sfiește să afirme, că decadența morală a luat proporții înspăimântătoare. „Nu se găsește muiere, nici fată, ba chiar nici copilă de 13 ani cinstită.”

Citez un pasaj al cărui conținut este combătut prin însăși evenimentele din ultimii ani.

„In general omenia, morala, moravurile și toate notele nobile cari disting pe un om și pe un popor, aci sunt calități cari nu se apreciază de loc... Valahii sunt cunoscuți și ca soldați în războaiele noastre. Nu convingerea, că nu trebuie să moară pentru Sârbi, este motivul care-i înflorează de a lupta și-i determină spre lașitate, ci lașitatea bestială însăși și lipsa sentimentului de mândrie ostășească și vitejească. Lași au fost în lupte, lași au suportat și soarta care a rezultat din această atitudine a lor. Evlavia le este lucru aproape necunoscut. La biserică nu merge aproape nimeni, decât când, după ideile lor superstițioase, trebuie să se ducă. Furtul, beția, imoralitatea și bătaia sunt lucruri obicinuite la ei. Cărciumile sunt frecventate și de femei, cari beau până la cea din urmă para, îmbătându-se în așa hal, în cât se dedau la fapte care nici nu se pot pune pe hârtie. Nici chiar omorurile brutale, sălbătice, nu sunt, după concepția lor, fapte grave. „Te omorâ pentru o lulea de tutun”—se vorbește adesea la noi (Sârbii).”—

„Poezia e, în genere, la Românii noștri partea lor slabă. La ei se cântă puțin, și numai femeile cântă. Toate cântecile sunt femeiești, și cât am putut observa, aproape toate se cântă după o melodie, care sună misterios, melancolic și trist. Cântec vitejești pare că nu există, cu toate că m'am interesat de ele. Parcă s'au stins.”

Importantă e localitatea Bor, în care sunt bogate mine de aramă. „Mulțumită bunăvointei domnului director *Copitan* — zice Georgevici—am cercetat toate puțurile miniere dincolo de *Tilva roșu*, și în deosebi m'am interesat despre abundența, direcția filonului și cantitatea de mineral. Specialiștii m'au asigurat că procentul mijlociu de cupru curat este cam de 10—15%; pe alocuri, după spusa lor, se află și 50, 60, 70 și chiar 80%. Când te gândești, considerând acest quantum de procent, că straturile ondulate de lavă de 25 metri lățime, consistă din Halkosin (Cu_2S), Kovelin (Cu S), Holkopirin ($\text{Cu S} + \text{Fe S}$), Malahit [$\text{Cu CO}_3 + \text{Cu (OH)}_2$], Azurit [$\text{Cu CO}_3 + \text{Cu (OH)}_2$] și din alte minerale,—și un profan chiar poate să-și facă idee cât e de bogată mina noastră cea nouă.”

Aproape de „*Tilva roșu*” (Dealul roșu) se mai găsesc ruinele unei cetăți vechi, unde s'a descoperit în anul 1906, o piatră funerară romană, care se află acum în fața cancelariei adminis-

trației minei din *Bor*. Deasupra inscripției este un relief înfățișând un cal, și'n fața lui un vas cu o deschizătură largă.

Din inscripție se poate descifra numai atât:

D (is) M (anibus) [S (acrum)]

V. T. N.

I. M. V.

La depărtare de două ore de *Bor* se găsește satul *Ostrel*. Deși locuitorii de aici sunt numai Români, ei nu sunt toți originari d'aici. Dintre cei veniți mai târziu unii sunt, după tradiție, veniți din țară, iar alții din Bulgaria.

Începând de aci, Românii dela nord se deosebesc întru câtva la port de cei dela sud. Se mai observă și deosebirea în vorbă care ar trebui cercetată pentru aflarea originii lor.

Între satul *Bela-Reca* și *Luca*, sat curat românesc, se vede o colină de pământ în formă de *tumulus*. Pe vremuri o parte din sat era locuită de Sârbi, însă aceștia au fost romanizați. (Acum vreo 50—60 ani iar s'au așezat aci un număr oarecare de Sârbi, dar s'au romanizat și ei și astăzi vorbesc numai românește.

„La noi se vorbește despre cum Românii îi romanizează pe Sârbi, pe când contrariu rar se întâmplă“.

„Au fost cazuri, unde Românii s'au așezat în sate sârbești pustiite și amintirea despre sârbi s'a păstrat numai în numele localității. Așa d. p. satul *Nicolicevo* a fost odinioară sârbesc, dar cu timpul s'a pustiit, nu se știe din ce cauză. Locul Sârbilor l-au luat Românii din satul *Mišlenovaț*“.

Cauza principală a romanizării a fost, după părerea lui *Georgievici*—numărul covârșitor al Românilor. „Afară de asta—zice el—pare că Românii au fost mai aspri, mai mojiți, cu o cultură mai inferioară și mai rezistenți din toate punctele de vedere decât Sârbii. De aceste însușiri ale românilor s'a slăbărit orice influență de proveniență sârbească. Sârbii având o cultură mai superioară erau mai elastici pentru a se lăsa influențați de români.“

În *Bolevaț* autorul a putut nota un fapt trist: „Sârboaițele au adesea obiceiul să-și îndepărteze intenționat, prin masaje, fructul pe când românele n'ar face acest lucru cu nici un preț.

„Pe lângă cauzele menționate, Românii mai au și o încăpăținare înăscută, apoi o stupiditate, o inaccesibilitate și un egoism malițios, care intenționat paralizează orice înrăurire străină. Când dai „Bună ziua“ unui Român sau unei Românce, îți va răspunde

românește, chiar și dacă ar ști sârbește. Când îl întrebi pe român ceva îți răspunde totdeauna românește. „Nu știu sârbește“, îți răspunde chiar și dacă știe. Sârbii sunt altfel, mai indulgenți. La salutul românesc ei răspund românește, fie din glumă, fie chiar din batjocură. Iar când îi întreabă vr'un român ceva românește, ei, chiar să nu știe românește, răspund românește: *nu știu românește*. Atât știe ori și cine și nu se sfiște s'o spună“.

„Românii au, dacă nu o ură înăscută, dar o ură națională, o ură de neam pentru alte popoare și astfel și pentru poporul sârbesc. Câtă e de mare ura contra Sârbilor se vede din exemplul următor: În *Breslovaț*, *Bor* și în satele din prejur e obicei ca Românii să pună pe lângă mort în coșciug și un băt (băț). Aceasta o fac ca și pe lumea cealaltă să se apere de sârbi“.

„Sârbii sunt mult mai blânzi, la ei toată ura constă în derâset și în batjocura la adresa Românilor“.

„De altfel—continuă autorul—Sârbii s'au purtat față de Români întotdeauna cu indiferență. În *Valacone* d. e. era pela 1864 un dascăl, anume *Petre Pavlovici*, care avea cărți românești și-i învăța pe copiii carte românească. Probabil că acesta nu era unicul caz. O dovadă de indiferența noastră“.

În ultimul timp s'a observat printre Români și o propagandă venită din România. Li se spunea anume țăranilor că teritoriul până la muntele Râtan e românesc și că el trebuie să se alipească de România.

„La începutul—ne spune G.—anului 1903 au venit pe aici doi Români să strângă parale pentru o biserică din Ardeal, dar când autoritățile au început să-i observe ei au dispărut.. În anul 1902 d. D. I. învățător din S. a aflat în satul său o mulțime de cărți românești aduse de Românii noștri cari fuseseră la muncă în Țară. El le-a confiscat și le-a trimis Ministerului de Culte, fără să primească însă vre un răspuns“.

„Adaog că la noi se găsesc oameni și, ce e foarte trist, chiar preoți cari protejează și răspândesc ideea românismului în Serbia. Trec cu tăcere peste cele ce am aflat în această privință“.

Tanda nu e propriu zis un sat, căci constă numai din cârciumă, școală, primărie, o prăvălie și o casă. Restul satului e compus din salaje cari sunt împrăștiate până la o depărtare de trei ceasuri dela centru.

În drum dela *Tanda* spre *Târnaica* la o depărtare de 3 km.

se găsește galenit (PbS) amestecat cu argint (Ag_2S). Se mai găsesc și fosile (philloceras și perisphinctes). Mai la est se află o cantitate mai mare de pirit (FeS_2), magnetit (Fe_3O_4), halcopirit ($CuS + FeS$) și galenit (PbS).

Satele *Luca, Tanda, Târnaica, Klococevaț* și *Mosna* sunt locuite aproape exclusiv de Români.

Maidan Pec (mina *Pec* după numele râului *Pec*) are o istorie minunată. După urmele găsite se poate afirma că aceste mine au fost exploatare încă de Romani, iar în evul mediu și de Sârbi, în veacul XIII de Austriaci și de Turci. De la 1847 le-a exploatat statul sârbesc și particulari. Actualmente minele sunt în mânele unei societăți belgiene. Marea cantitate de minerale e compusă din cuprit (Cu_2O), malahit [$CuCO_3 + Cu(OH)_2$], azurit [$Cu_2CO_3 + Cu(OH)_2$], halcosin (Cu_2S), Kovelin (CuS), halcopirit ($CuFeS_2$). Din aceste minerale și astăzi se scoate cupru. Peste o mie de lucrători lucrează zilnic. Majoritatea lucrătorilor sunt *bufani*—români din Banat.

În drum de la *M. Pec* spre orașelul *Kucevo*, care e reședința plășii, se află un sat românesc *Neresnița* (3000 loc). Întreaga plasă *Zvișca* este locuită de Români, afară de puțini Sârbi din *Kucevo, Kucaina și Miloșevaț*.

În apropiere de *Kucevo* sunt și localitățile românești *Petrovaț și Kaone*. După cum povestesc oamenii bătrâni, strămoșii locuitorilor din *Kaona* au venit din Ungaria din localitatea *Almaj*. Când au venit din Ungaria împrejurimea era pe o mare întindere pustie.

Nu departe de *Kaone* se află *Ranovaț* (4000 l.), sat românesc foarte bogat având aspectul unui orașel.

„Colegul meu d. *M. Bașici*—spanic mai departe G.—care a trăit ca inspector școlar mult timp în județele românești din Serbia, mi-a comunicat că țărani și ungurenii povestesc că ei sunt originari din vilactul *Cosovo*. În vremurile vechi ei erau Sârbi. Ca atari ei au emigrat în Ungaria, unde s'au romanizat, și de unde apoi au trecut în Serbia”.

Dr. Atanasie Popovici

(Sfârșitul în n-rul viitor)

CÂNTECE

I.

Tu mi-ai rămas... aceeași
Ca'n satul meu de-acasă
Biserică măreață
A sfintei României.
Când razele nădejdei
Și visele mă lasă
Ești casa mea și vatră
Sărmanilor copii.

Tu mi-ai rămas... aceeași
Ca'n țara mea... uitată,
Biserică străbună
A marilor eroi.
In fiecare preot
Al tău zăresc un lată
Și sunetul de toacă
E cel de pe la noi.

II.

O, satul meu cu vraja
De munți albaștri 'n zare
Pe care-i priveam dornici
De acasă din pridvor,
Nu va sosi odată
Și sărbătoarea mare
A învierii tale
Cu sfântu-ți Tricolor?
Nu se va rupe poartă
Prin munți ca să străbată
La tine ostășimea
Străbunului Mihai?
Nu-ți va fi scris în stele
Să te mai vezi odată
Cu frații tăi în hora
Unirei de pe plai?

Maria Cunțan

CRONICA

Politice și Culturale.

Rolul d-lui Stere.—D. deputat Leonte Moldovanu a făcut în ședința din 3 Februarie a Camerei Deputaților următoarea declarație: „Rog să se ia act, că d. Stere a îndemnat comitetul partidului național de peste munți să trimită adrese guvernului și Regelui, cerând intrarea în acțiune a Româncii alături de Austro-Ungaria“.

E de prisos să mai stăruim asupra însemnătății acestei declarații.

Câți invalizi are Ungaria.—Un ziar german foarte serios făcea dăunăzi calculul efectivelor armatei franceze. Intre alte cifre de pierderi, el arăta «după date sigure» că actualmente în Franța se găsesc 800.000 de invalizi. Firește această cifră era precedată de inevitabilul „cel puțin.“ În lipsă de dovezi contrare, cifra nu putea fi contestată. O întâmplare face însă că primul-ministru ungar, interpelat în Cameră, e nevoit să arate cifra invalizilor în Ungaria. Numărul lor total după contele Tisza ar fi de vreo 36—37.000. Și acum se pune chestiunea: Cine minte? Dacă ziarul german a mințit, atunci Franța care nu are nici de două ori numărul de populațiune al Regatului ungar, 39 față de 21 de milioane — nu poate avea în aceeași proporțiune decât cel mult de două ori numărul invalizilor din Ungaria, adică vreo 74.000. Dacă însă admitem ca exactă cifra ziarului german, atunci numărul invalizilor din Ungaria, păstrându-se proporția, trebuie să fie de 400.000 cel puțin, adică de vreo *unsprezece ori mai mulți* decât mărturisește contele Tisza. În acest caz, *românii formând a șaptea parte din populațiunea Ungariei, ei trebuie să aibe cam 57.000 de invalizi.* Dar chestiunea e, cine minte: contele Tisza ori ziarul german „serios, ori—amândoi?

Gestul unui latifundiar ungar.—Marele proprietar ungar Szemere Miklos a luat hotărîrea de a împărți după război printre soldații unguri, austriaci, germani și turci moșia sa Szulysváralja, având o întindere de 963 jugăre (vreo 1000 de pogoane).

Regele Bulgariei despre perspectivele viitorului. — Intr'o convorbire cu un redactor al ziarului «N. Fr. Presse», Regele Ferdinand a spus între altele: „Viitorul ascunde în sânul său lucruri mari și plăcute sentimentelor noastre. Fiindcă vorbim de posibilitățile viitorului, pot să amintesc posibilitatea ca Austro-Ungaria și Bulgaria să devie în mod perpetuu *vecine prin granițele lor.* Ce perspective mari nu se deschid prin acest fapt, perspective cari cuprind domeniul militar și economic și se întind până în domeniul problemelor celor mai înalte de politică mondială!“

Apostolatul Ini Galaction.—Ziarul al cărui director literar e anahoretul dela Thebaida, a îmbrățișat de un timp încoace o temă dintre cele mai înălțătoare de moral, și dintre cele mai întăritoare din punctul de vedere al marilor interese naționale: „Crima din strada Zorilor“. Zi de zi apare în coloanele acestui ziar nerușinat, lucruri pe cari nu credem să fi avut cineva cinicul curaj de a le tipări în limba noastră. A trebuit să vie un doctor în teologie ca să le puie în circulație.

Inălțător apostolat — de ludă.

„Uzura cu vagoanele.”—Un ziar din Berlin, „Vossische Zeitung”, face într-o corespondență din București rezumatul ședinței dela 4 Febr. st. n. a Camerei române în care deputatul Gh. Știrbey adusese, cum se știe, chestiunea repartizării vagoanelor în discuțiune. La sfârșit corespondentul german adaugă notele sale proprii despre „uzura” ce s'a făcut cu vagoanele în România, începând dela cel mai înalt funcționar din minister până jos la macagiu“. Ea „face parte din lucrurile cele mai rușinoase ale acestei României, blagoslovită cu o corupțiune administrativă cu adevărat rusească“.

Ceace il doare pe neamțul nostru, în definitiv, sunt tot sentimentele naționale ale d-lui Costinescu, căruia îi face nedreptatea de a-l ataca. Dar cine ar îndrăzni să desmintă toate celelalte constatări ale corespondentului neamț, despre „corupțiunea administrativă, cu adevărat rusească“?

Cum trebuie tratați germanii naturalizați.—Telegramădin Sidney, capitala Australiei: „Primul-ministru australian a făcut propunerea de a se retrage tuturor germanilor dreptul electoral, dacă nu vor face dovada că naturalizarea lor a fost loială. Dacă ei nu vor face o declarațiune absolut sinceră asupra situațiunii lor, vor pierde dreptul de a poseda proprietate, fie rurală, fie de altă natură“. Iacă măsuri energice, vrednice de a fi imitate. Soluțiunea primului-ministru australian este însă de sigur naivă: va primi probabil multe declarațiuni, dar nici una nu va putea să schimbe sentimentele anti-engleze ale germanilor naturalizați.

Lupul își schimbă—cetățenia, dar năravul nu.

„De sufletul nemților.”—Sub acest titlu va apărea în curând un volum de schițe al d-lui Al Cazaban care, dela începutul războiului încoace, s'a specializat în schițe cu subiecte din viața nemților și a nemțișilor din țara românească. O astfel de literatură ne lipsia și ea ne e bine venită.

Pe cinste!—Reclama negustorească în serviciul literaturii și a culturii a luat în România de un timp încoace o înfățișare cu totul antipatică. Până și prin jurnalele cele mai serioase se publică, la rubrica „Informațiuni”, cele mai deșănțate reclame plătite de antreprenori.

Adeseori la această rubrică nu găsești nici o informație, ci aproape numai astfel de reclame, cari vor fi aducând, poate că, foloase celor cari le plătesc, în schimb însă compromit adânc cultura țării și aruncă o umbră și asupra conducătorilor de ziare, cari consimt să facă, pentru bani, orice din ziarul lor.

Astfel cetim în „Viitorul” din 10 l. c. această reclamă: „Pe cinste! Duceți-vă la Venus și Vlaicu, să vedeți cel mai frumos film din lume. Azi ultima zi.“

Pe cinste, dacă cu astfel de mijloace se poate face cultură, într-o țară tânără ca România..

„Ilustrațiunea” care apare în București, publică în numărul său de pe Ianuarie, articole de dd. N. Iorga, Dr. C. Istrati, I. Ursu. La informații celim despre apariția unei cărți a d-lui Dr. Istrati: „La Roumanie, son passé, son present et son avenir”, apărută la Paris în editura revistei „Revue politique et litteraire” (Revue bleu.)

Nouă nu ne e cunoscută.

Alegerea de mitropolit la Sibiu s'a fixat pe ziua de 23 Iulie a. c. După informațiile noastre vicarul Mangra nu va candida la scaunul de mitropolit. Cele mai multe șanse pare să le aibă părintele episcop Cristea dela Caransebeș, care ar și fi cel mai potrivit.

Încă un „trădător” condamnat.—Ziarele străine aduc știrea că fostul profesor al universității boeme din Praga, Dr. Masaryk, care la începutul războiului a plecat în Anglia pentru a începe de acolo o propagandă vastă în favorul creării unui stat boem independent, a fost înlăturat de cercul care-l alesese ca deputat în Reichsratul din Viena. Consiliul comunal al orașului Walachisch Meserits, care-l declarase acum câțiva ani „cetățean de onoare” pe Masarick, a declarat acum că regretă încrederea pe care i-a acordat-o și i-o revocă.

Trădători prefutindeni, — dar nu trădători ai neamului lor, ci ai Austro-Ungariei, care trebuie să se prăbușească.

Reforma psihologică a tinerimei școlare.—Într-o conferință cu acest titlu pe care a ținut-o zilele trecute la Ateneul român d-l Dr. Al. Obreja a spus, între altele, și următoarele lucruri cari ni se pare că cuprind mult adevăr și cari ar trebui să dea serios de gândit conducătorilor țării:

„Între generațiile mari dela 1848 și 1859—1864, viguroase și vrednice de mari avânturi sufletești, și generațiile ce le-au urmat,—mai cu seamă între acele mari generații și generația de azi, e de văzut o mare deosebire, în rău, negreșit, pentru cea din urmă.

Cauzele acestui mare nenajuns trebuie să căutăm fără greș, în metodele de învățământ și în alcătuirea programelor școlare începând cu școala primară“...

„În viața socială ne resimțim dureros de aceste urmări. În bună parte, aceasta ar putea fi explicația atitudinii noastre șovăelnice față de împrejurările mari prin care trecem“. (După „Universul“, 9 I. c.)

Astfel de constatări grave, cari privesc cea mai vitală chestiune a neamului românesc, n'ar trebui înregistrate ca niște simple fapte diverse, ci ca probleme cari să preocupe în mod statornic pe fiecare Român conștient.

Convingeri de ale unor îndrumători.—Cetim în jurnale, fără nici un comentariu, următoarea informație care relevă halul deplorabil al unei categorii de ziare românești:

„Între d-nii Al. Vălescu, C. I. Pop-Șerboianu și frații W. și F. Enghelbrechten a intervenit un contract pentru editarea ziarului „Gazeta Târanilor“ ce apare în Curtea de Argeș.

Direcția gazetei o avea d. Pop-Șerboianu, care în urmă a fost îndepărtat.

Eri d. Pop-Șerboianu a adresat o notificare d-lui Vălescu cerând ca, conform contractului, tot d-sa să aibă direcția gazetei și că prin ea să nu se mai facă propagandă filogermană“.

O falsă „Voce a Ardealului“.—Gazeta care apare la București sub numele de „Voce a Ardealului“, e o gazetă de speculă ordinară, pe care o denunțăm publicului cinstit. O fi ea o voce, dar nu-i a Ardealului, ci a unor oameni cari vor să-și facă trebușoarele sub un nume care inspiră lumii încredere.

„*Santinela română*” se chiamă un nou „ziar pentru cultivarea simțimântului ostășesc și pentru apărarea și protegirea mobilizabililor”, care apare la București, ca organ autorizat de societatea „Apărătorii Patriei”. Nu ne face impresia unui ziar serios.

Pentru răniții de dincolo a strâns d-l N. Iorga aproape 20.000 lei, (din cari o parte a destinat-o pentru orfelinatul din Sibiu). „Gazeta Transilvaniei” din Brașov a strâns pentru sârmanii soldați români, cărora li s'au amputat mâinile sau picioarele, aproape 13.000 coroane.

Grupări nouă, literare și politice. — Duminecă 7 l. c. s'a ținut în Str. Carol No. 68 et. II, adunarea de constituire a „Societății scriitorilor independenți”.

La Iași e vorba ca d-l Al. Bădărău să înființeze, cu ajutorul unor liberali și a câtorva amici personali ai d-sale, o nouă fracțiune politică, care să lupte mai intensiv pentru — Basarabia.

Mai intensiv decât până acum? *Boicri și boicri.* Fără nici un fel de legătură cu informația de mai sus, d-l N. Iorga scrie într'un articol al d-sale, publicat în Universul din 8 l. c. arătând deosebirea dintre vechii boicri patrioți și dintre boicrii parveniți de astăzi, următoarele cuvinte: „*arhivele Legațiilor gem de dovezile de complicitate, care ar putea omori de zece ori un om politic*”.

Un vechiu călător italian prin Transilvania.—D-l prof. I. Ursu din Iași ne semnaleză o amintire despre Ardeal a unui italian Francesco Masser, care a călătorit la 1520 prin Transilvania, și care a lăsat despre această călătorie însemnări interesante, publicate în vol. XXVIII al colecției „Diarii di Marino Sanuto” (Veneția, 1890 pg. 540 și urm). Transilvania care se chema în vechime Dacia, se chiamă astăzi *Sibinia*. Se găsesse acolo lucruri frumoase și rare: muni de sare, borviz, muni de aur și ape minerale. Zilnic se găsesse moneda romane și oase de *bisoni*.

Acestea sunt cele mai vechi însemnări de călători prin Transilvania.

Ceeace nu vor semnala ziarele.—„Casa școalelor” a început publicarea unei „*Biblioteci a autorilor clasici greci și romani*”. Primul volum din această bibliotecă a și apărut, cuprinzând istoria romană a lui *Eutropius* în traducerea compatriotului nostru G. Popa Liseanu.

Eutropius dă un foarte bun și succint schelet al istoriei romane, și, ceea ce din punctul nostru de vedere e deosebit de interesant, e că el e unul din isvoarele de căpetenie ale istoriei noastre naționale. Pentru istoria noastră *Eutropius* are aproape aceeași importanță ca *Caesar* sau *Tacitus* pentru popoarele din Apus. Citirea lui reprezintă pentru noi un dublu interes deci.

Apariția „*Bibliotecii scriitorilor clasici*” ar trebui să însemneze în viața culturală a neamului nostru o epocă.

Fără adăparea din isvoarele culturii clasice nici un neam nu-și poate dura o civilizație temeinică și sănătoasă, — și cu atât mai puțin un popor latin cum suntem noi. Afară de aceea, viața românească suferă de atâtea lipsuri sufletești grave, încât cultura clasică se poate zice că e absolut indispensabilă, dacă mai năzuim spre regenerare.

Dacă presa românească și-ar înțelege datoria ei culturală, ar publica mai des lucruri în legătură cu antichitatea clasică, de cât reclame plătite pentru reviste pornografice.

Cu „reviste” nu se durcază civilizația unui neam tânăr și neformat.

Revista Neamului.—La Iași unde iese „Viața românească“ filo-germană, „Politica“, marghilomanistă și „Cuvântul“ antineutralist și integralist, apare și o revistă care reprezintă aspirațiunile sănătoase ale poporului nostru.

Ea se cheamă „Revista neamului“ și e redactată și scrisă în întregime de d-l I. Ursu, profesor universitar. Această revistă ține să lămurească mai ales partea diplomatică și istorică a chestiunii naționale. Judecând după cele nouă numere apărute până acum, credem că „Revista neamului“ aduce bune servicii cauzei naționale. Numărul 9, apărut la 1 Febr. are următorul cuprins: Politica României, Declarațiunile d-lui Sassonow, Uneftirile filo-germanilor, Reforma universitară, Gradațiile profesorilor și Documente în chestia Basarabiei.

„A doua patrie“.—Adeseori ni se dă prilejul să cetim mărturisirea cutărui bărbat de stat cunoscut, sau chiar și a unor oameni mai puțin cunoscuți, că Franța e „a doua patrie“ a lor. O astfel de frază am înțelege-o pentru aceia cari, plecând din România, s'au așezat pentru totdeauna în Franța, — dar așa cum se spune de obicei, ea nu ne onorează de loc. Nimeni nu poate avea două patrii, după cum nu poate avea două suflete. Iar dacă „a doua patrie“ se ia în înțeles figurativ, de „ideal mai înalt“, am preferi să auzim zicându-se că „a doua patrie“ pentru Românii de aici, e aceea în sânul căreia zac osâmintele celor mai străluciți strămoși ai noștri, ale lui Mihaiu și ale lui Ștefan...

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE:

P. Donca-Manca, avocat: Rolul Justiției în educația cetățenească. O conferință și două articole. Broșură de 48 pg. Prețul 30 bani.

Istoria romană a lui *Eutropius*. Traducere de G. Popa-Lisceanu, București, 1916. 146 pg. 1 Leu. (No. 1 din „Biblioteca autorilor clasici și romani“, publicată de Casa școalelor.

Aristide Blank: Seumpirea și țeștinirea traiului. (Nr. 25 din „Biblioteca politică“), 48 pg. 50 bani.

Em. Panaitescu: Istoria antică în învățământul nostru. Lămuriri provocate de o polemică, (Extras din „Buletinul Seminarului pedagogie universitară“). București, 20 pg. Fără indicație de preț.

POȘTA REDACȚIEI

D-lui D. B., Craiova. Regretăm, dar nu se poate publica. O dorință — oricât de frumoasă de altfel — și însirarea câtorva nume proprii nu ajung pentru a închiega o poezie patriotică. Se cere vigoare, avânt și o mare putere de expresie, nouă și vie, pentru a ridica din colbul de pe uliți un sentiment obștesc și a-l izola în haina curată și rară a versului.

D-lui E. S. Iași.—Uă mulțumim pentru încrederea cu care vă adresați nouă. Nicel noi nu putem înțelege ce considerații anume au putut determina pe subțitul și profundul nostru scriitor, d. Brătescu-Voinesti, să ceară colaborarea unui A. de Herz. Dar nu e timpul să ne ocupăm acum, mai pe larg, de astfel de chestiuni. Și nu credem, că s'ar poltrui s-o facem aceasta prin coloanele unei reviste politice, cum e „Tribuna“.

LIBRĂRIA PAOEL SURU

85 — Calea Victoriei — 85

(vis-a-vis de Biserica Albă)

Are două secții:

I) **Librăria propriu zisă**, cuprinzând tot felul de cărți române și streine și în special de cuprins religios; tot felul de rechizite școlare. Librăria se însărcinează a procura orice carte română sau străină i s'ar cere. Autorii de cărți religioase sunt rugați să trimită librării operele lor spre a fi vândute.

II) **Secția cultului** conținând: vesminte bisericești, candelă, potire, discuri, cădelnițe, icoane de tot felul simple și îmbrăcate și tot felul de obiecte bisericești făcute din stofele și metalele cele mai fine. Prețurile mai avantajoase ca oriunde.

CCU Cluj / Central University Library Cluj

A apărut:

ATACUL

însemnările din război
ale unui soldat român din
armata Austro-Ungară

de **Cassian R. Munteanu**

Prețul lei 1.50. — A se cere la toate librăriile din țară.

Abonați, citiți și răspândiți

„LIBERTATEA“ (DIN ARDEAL)

Cea mai bună gazetă pentru popor

Redactată de Părintele **I. MOȚA** (din Orăștie).

— Redacția și Administrația: București, Str. Fântanei 100. —

Abonamentul foii „Libertatea“, cu adaosul ei literar. Foaia interesantă la un loc,
este: lei 6 pe an, lei 3 pe 1/2 an.

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri“, Str. Liceului No. 5.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL :

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei